Я не вмію з тобою прощатися

Кожне прощання відкладає запитання про наше спільне завтра

Laura Bellini

Я не вмію з тобою прощатися

Кожне прощання відкладає запитання про наше спільне завтра

Laura Bellini

ROMANS

ISBN: 9788384906149

ALL-IN Rafał Płonkowski

ЗМІСТ

INTRO 4
Розділ 1 - Умови, яких не було в плані 12
Розділ 2 - Між проєктом і довірою 23
Розділ 3 - Те, чого не видно з першого погляду 35
Розділ 4 - Речі, які не вписують до договору 46
Розділ 5 - Право на власний час 60
Розділ 6 - Мить, яку неможливо спроєктувати 69
Розділ 7 - Після поцілунку вже ніщо не є цілком звичайним 80
Розділ 8 - Поза рамками 89
Розділ 9 - Ризик, який більше не можна було відкладати 101
Розділ 10 - Не лише на мить 112
Розділ 11 - Ранок без недомовленостей 121
Розділ 12 - Дата, якої не було в нашому календарі 131
Розділ 13 - Не ціною того, що я побудувала 145
Розділ 14 - Те, що кожен із нас може втратити 155
Розділ 15 - Тимчасова адреса 165
Розділ 16 - Межа, яку неможливо пересунути 177
Розділ 17 - Життя, яке я не хотіла відкладати 187
Розділ 18 - Перший крок до дому 196
Розділ 19 - Повернення, яке потребує рішення 207
Розділ 20 - Спільне завтра 217

INTRO

Того вечора Торунь пахнув мокрою бруківкою, свіжозвареною кавою та папером, який роками зберігав чужі історії. Я любила такі вечори. Місто сповільнювалося після насиченого дня, вогні відбивалися у вітринах, а люди, які прийшли на виставку, годинами розглядали плакати так, ніби кожен із них міг розповісти щось більше, ніж просто історію події, для якої колись був створений.

Я стояла біля входу до галереї, тримаючи в руці келих білого вина, а під пахвою ховався мій блокнот. Мені був сорок один рік, і я вже знала, що деякі речі потрібно планувати самостійно, якщо хочеш бути впевненою, що вони взагалі колись відбудуться. Власна галерея була однією з них. Я не успадкувала її, не отримала в подарунок і не завдячувала жодному чоловікові, який вирішив би, що краще за мене знає, як мені варто влаштовувати своє життя. Я створювала її поступово, іноді з тією наполегливістю, яку інші називали надмірною, а я вважала необхідною.

Того вечора я хотіла відсвяткувати дещо більше, ніж успішну виставку. Наступного дня мала підтвердити умови нового договору оренди. Якщо все піде за планом, галерея отримає додатковий простір для постійної експозиції та невеликого архіву польського плаката. Уперше за довгий час мені не доведеться замислюватися над тим, чи залишуся я тут наступного року. Не потрібно буде починати все спочатку, шукати інше приміщення або пояснювати власникові будівлі, чому паперовим роботам

необхідні відповідне освітлення та певний рівень вологості.

У мене був план. Конкретний, розумний і мій власний.

— Саломеє, тобі варто побачити, як люди зупиняються біля цієї серії, — сказала Марта, моя співробітниця, підходячи з порожнім підносом. — Дехто стоїть по кілька хвилин.

Я подивилася на стіну, де висіли плакати сімдесятих років. Їхні кольори трохи потьмяніли, але композиції й досі мали в собі ту сміливість, якої бракувало багатьом сучасним проєктам.

— Це добре. Ми привезли їх сюди не для того, щоб хтось пройшов повз за три секунди.

Марта всміхнулася.

— Я так і знала, що ти це скажеш.

— Тому що це правда.

Я провела пальцем по краю блокнота. Усередині був список справ, які потрібно було завершити до закриття галереї: перевірити системи безпеки, забрати у фотографа кілька знімків, підтвердити час завтрашньої зустрічі щодо договору та надіслати повідомлення до друкарні. О двадцять першій я хотіла бути вже вдома. Я більше не збиралася залишатися допізна лише тому, що хтось вирішив, ніби власниця галереї повинна особисто контролювати кожен келих і кожну розмову.

Саме тоді я побачила його у дверях.

Спочатку я не впізнала обличчя. Насамперед помітила, як він стояв: так, ніби не хотів нікому заважати проходити, але водночас не збирався відступати. На ньому було темне пальто з розстебнутим коміром

сорочки. Він рухався так само спокійно, як і багато років тому. Лише коли підвів голову, я зрозуміла, хто прийшов.

Болеслав Клос.

На коротку мить галерея перетворилася на місце з іншого часу. Зникли розмови, музика й тихий дзенькіт келихів. Залишився чоловік, якого я не бачила так давно, що вже встигла звикнути до його відсутності. Я не забула його. Це зовсім не те саме.

Йому було сорок шість. Волосся біля скронь трохи посивіло, риси обличчя стали виразнішими, але погляд залишився знайомим. Він завжди дивився так, ніби починав слухати ще до того, як хтось устигав заговорити. У цьому була уважність, завдяки якій колись мені було легко розповідати йому речі, про які я не говорила більше нікому.

Тепер я вже не була впевнена, що досі могла б це робити.

Він помітив мене. Не помахав рукою, не всміхнувся широко й не рушив одразу в мій бік. Просто затримав погляд на моєму обличчі, а потім кивнув. Цей невеликий жест виявився небезпечнішим, ніж мав би бути. У ньому не було жодної обіцянки, проте він повернув мені спогади про всі ті розмови, які колись здавалися нам надто важливими, щоб їх закінчувати.

Я поставила келих на найближчий столик.

— Ти не казала, що знайома з Болеславом, — озвалася Марта, простеживши за моїм поглядом.

— Знайома, — відповіла я.

— Схоже, це хтось важливий.

— Колись був.

Я не хотіла, щоб це прозвучало настільки холодно. Але й не хотіла, щоб прозвучало інакше.

Болеслав рушив до мене. Дорогою зупинився біля одного з плакатів. Нахилив голову, уважно роздивився підпис автора, а потім відступив на крок, щоб побачити всю композицію. Він і досі робив усе так само. Спочатку деталь, потім ціле. Він був книжковим дизайнером і міг годинами дискутувати про пропорції полів, шрифти та про те, чому порожній простір на сторінці іноді важливіший за надрукований текст. Колись я жартувала, що він бачить світ як розворот книжки.

Тоді він відповідав, що я бачу його як плакат, тобто одразу весь.

— Саломеє, — промовив він, зупинившись переді мною.

Моє ім'я в його устах прозвучало звичайно. І саме тому мені було так важко відповісти.

— Болеславе.

Якусь мить ніхто з нас не озивався. Зблизька я помітила дрібні зморшки біля його очей і сліди втоми, яких він не намагався приховати. Він не здавався людиною, яка приїхала сюди випадково. У правій руці тримав тонку теку, а на манжеті пальта виднілася крапля дощу.

— Гарна виставка, — сказав він.

— Дякую. Я готувала її кілька місяців.

— Я знаю.

Це коротке слово зупинило мене ефективніше, ніж будь-яке запитання. Звідки він знав? Стежив за новинами

галереї? Хтось йому розповідав? А може, просто побачив анонс в інтернеті, як сотні інших людей?

— Я не очікувала тебе побачити, — зізналася я.

— Я й сам не був упевнений, чи прийду.

— Досить дивний спосіб ухвалювати рішення.

Кутик його рота ледь помітно піднявся.

— Ти завжди вважала, що мені варто ухвалювати їх частіше.

— А ти завжди вважав, що можеш не ухвалювати жодного, доки залишаються відчиненими інші двері.

Усмішка зникла, але погляду він не відвів.

— Ти не так уже й сильно змінилася.

— Достатньо, щоб не любити подібних зауважень.

— Візьму до уваги.

У його голосі не було іронії. Радше щось таке, що я могла б назвати обережністю. На мить мені захотілося запитати, чому він насправді прийшов, але я стрималася. Не збиралася давати йому перевагу лише тому, що колись він знав мене краще за більшість людей.

— Ти тут проїздом? — запитала я.

Він глянув на теку.

— Цього разу в мене є конкретна причина.

— Зрозуміло.

Насправді я нічого не розуміла. І не збиралася вдавати, ніби це не так.

Марта з'явилася поруч із двома келихами. Один вона подала Болеславові, а мене обдарувала поглядом, який обіцяв подальшу розмову.

— Я не заважаю? — запитав він.

— Це моя галерея. Якби заважав, ти дізнався б про це першим.

Він тихо засміявся. Цей звук я теж пам'ятала. Не тому, що він був якимось особливим, а тому, що завжди лунав у ті моменти, коли я намагалася здаватися суворішою, ніж була насправді.

— Тоді я залишуся ненадовго, — сказав він.

— Виставка триватиме ще дві години.

— Я не про виставку запитував.

Я уважніше подивилася на нього. На його обличчі вже не було колишньої безтурботності, але він усе ще вмів залишити речення незавершеним так, щоб співрозмовникові самому захотілося дописати його продовження.

— Болеславе, якщо тобі є що мені сказати, можеш сказати це зараз.

На мить він провів великим пальцем по краю теки.

— Я хотів би поговорити з тобою про один проєкт. Про альбом.

— Альбом?

— Такий, який варто зробити як слід. Не просто зібрати зображення й додати до них підписи.

Я відчула, що мій вечір щойно змінив напрямок. Я ще не знала, чи йдеться про професійну пропозицію, чи про спробу знайти привід для зустрічі. Не хотіла нічого вгадувати. У своєму житті я й так достатньо разів плутала чужі наміри з власними надіями.

— Завтра в мене важлива зустріч, — сказала я. — І кілька рішень, які не можуть чекати.

— Я не збираюся просити тебе відповісти сьогодні.

— І добре.

— Але хотів би, щоб ти принаймні вислухала мою пропозицію.

Я подивилася на його теку, потім на людей, які розглядали виставку. Усе навколо й далі відбувалося за планом. Гості розмовляли, Марта стежила за частуванням, а світло над плакатами підкреслювало відтінки паперу, які я так ретельно добирала. Моє життя не зупинилося від появи Болеслава. І я не збиралася дозволяти, щоб це сталося.

І все ж я не попросила його піти.

— Завтра після обіду, — вирішила я. — О третій годині. Розмова про альбом. Без несподіванок.

— Домовилися.

— І не сприймай це як обіцянку співпраці.

— Не сприйматиму.

Він простягнув руку. Я потиснула її, хоча тієї короткої миті усвідомила, скільки всього пам'ятала про людину, якої, здавалося б, уже майже не знала в теперішньому. Його долоня була теплою, рукостискання спокійним, позбавленим колишньої близькості. Він не намагався затримати мою руку чи продовжити цей жест.

— Було приємно тебе побачити, Саломеє.

— Мені також.

Він повернувся до виходу, а я знову звернулася до одного з гостей. Встигла відповісти на два запитання про

походження плаката й порекомендувати каталог виставки, перш ніж зрозуміла, що досі дивлюся на двері.

Я не знала, чи його поява стала початком чогось, чого я поки не могла назвати, чи була лише черговою зустріччю з минулим, яке вже не мало права вирішувати за мене. Але знала напевно: завтра о п'ятнадцятій я сидітиму навпроти нього й вислухаю пропозицію щодо альбому.

У мене були власні плани, власне місце і життя, яке я навчилася будувати, не чекаючи ні на кого.

Я лише не могла відповісти собі на одне запитання: чому, коли Болеслав знову з'явився в моєму світі, мені так важко було визнати, що його присутність може бути лише тимчасовою?

Розділ 1 - Умови, яких не було в плані

Наступного дня о п'ятнадцятій я вже сиділа у своєму кабінеті. На столі стояли дві чашки кави, а документи, що стосувалися нового договору оренди, були складені в акуратну стопку. Ранкова зустріч пройшла успішно. Мені вдалося узгодити умови, які мали для мене найбільше значення, хоча остаточне підписання договору мало відбутися після того, як юрист перевірить кілька пунктів. Уперше за останні місяці я могла дивитися на майбутнє галереї, не підраховуючи, скільки часу залишилося до завершення чинного договору. Цієї думки мало б вистачити, щоб мій настрій залишався чудовим до самого вечора.

Однак кожні кілька хвилин я поглядала на годинник.

Не тому, що чекала на Болеслава. Принаймні саме так я собі пояснювала. Я просто хотіла закрити питання з альбомом, дізнатися подробиці пропозиції й повернутися до власних обов'язків. Учорашня розмова ні до чого мене не зобов'язувала. Одна година, жодних несподіванок, жодних обіцянок. Достатньо чіткі правила, щоб не залишати місця для непотрібних тлумачень.

О п'ятнадцятій три пролунав дзвінок біля входу.

Болеслав з'явився у дверях кабінету з текою під пахвою та невеликою паперовою упаковкою в руці.

— Я приніс дещо до кави, — сказав він.

— Ми не домовлялися про частування.

— Тоді вважай це спробою підкупу.

— Одразу попереджаю: я дорого коштую.

— Пам'ятаю.

Він поставив упаковку на столик. Усередині лежали два невеликі тістечка з місцевої кондитерської, тієї самої, куди ми колись заходили після довгих годин, проведених над проєктами. Я не запитала, чи він спеціально згадав про це місце, чи просто натрапив на нього дорогою. Не хотіла починати зустріч із розмов про спогади.

Я вказала на крісло навпроти письмового столу.

— У нас година.

— Цього вистачить, якщо не говоритимемо про погоду.

— Я й не збиралася.

Він сів, дістав із теки кілька аркушів і поклав їх переді мною. На першому був зображений розворот книжки. Не каталог виставки й не звичайний альбом із репродукціями. Проєкт мав чітку концепцію: великі фотографії плакатів, фрагменти типографіки, короткі тексти про авторів та обставини створення робіт. На наступних сторінках я побачила пропозицію поділу на тематичні частини та попередній варіант обкладинки.

На мить я забула, що навпроти мене сидить чоловік, з яким ще вчора обмінювалася лише обережними люб'язностями.

— Це твоя робота? — запитала я.

— Моя. Поки що попередній варіант.

Я провела пальцем по одному з розворотів. Він використав багато вільного простору, але не залишив плакати наодинці із собою. Кожна робота мала достатньо місця, щоб промовити до читача, а текст не виглядав додатком, поспіхом втиснутим редактором в останню мить.

— Добре, — визнала я.

— Я очікував більш розгорнутої критики.

— Не плутай моє мовчання з відсутністю зауважень. Спочатку хочу зрозуміти, що саме ти пропонуєш.

— Альбом про польський плакат, але розказаний через людей і місця, які його зберегли. Не енциклопедія і не огляд найвідоміших імен. Я хотів би показати, яким було життя плаката за межами майстерні дизайнера. Як він потрапляв на вулиці, до кінотеатрів, театрів, квартир, а згодом — до приватних колекцій.

Я перегорнула наступну сторінку. Там була фотографія фрагмента старого театрального плаката, колірна гама якого здалася мені добре знайомою.

— Звідки це в тебе?

— З твого сайту. Фотографія з виставки дворічної давнини.

— У тебе немає дозволу використовувати цю роботу.

— Знаю. Саме тому вона є лише в макеті.

Я підвела погляд.

— Добре, що ти принаймні це розумієш.

— Я прийшов не для того, щоб забирати твої плакати.

— Усі так кажуть, поки розмова не доходить до прав на відтворення.

Він усміхнувся, але не спробував розрядити напруження жартом.

— Саме тому я хотів би працювати з тобою, а не просто користуватися твоєю колекцією. Ти знаєш людей, які зберігають ці речі десятиліттями. Ти розумієш, які історії правдиві, а які з часом перетворилися на легенди.

Ти вмієш відрізнити плакат, який варто показати, від того, що цікавий лише тому, що хтось колись вніс його до каталогу.

— А ти вмієш перетворити все це на книжку?

— Це я можу довести.

Я не відповіла одразу. Перегорнула ще кілька сторінок. Було очевидно, що він ретельно підготувався. Не обмежився кількома гарними прикладами. У нього був попередній тематичний поділ, пропозиція форматів репродукцій і навіть місце для коротких розмов із колекціонерами. Проте я помітила, що більшість імен та джерел залишилися незаповненими.

— У тебе є ідея, але немає матеріалу.

— Частина матеріалу є. Але мені ще бракує партнерки, яка допомогла б вирішити, що насправді має увійти до цієї книжки.

— Тобто ти хочеш, щоб я виконала за тебе половину роботи.

— Я хочу, щоб ми виконали її разом.

— Це звучить набагато краще під час розмови, ніж у договорі.

Він поклав передпліччя на коліна.

— Можемо одразу перейти до договору.

Це мене здивувало. Я очікувала радше розповідей про мистецьке бачення, яким мали б виправдати нечіткий розподіл обов'язків. Натомість Болеслав дістав ще один аркуш. На ньому була пропозиція розподілу ролей. Він відповідав би за графічний дизайн, верстку та візуальне редагування. Я — за вибір робіт, їхні описи, спілкування з

власниками й перевірку інформації. Окремим пунктом було зазначено рівноправне авторство концепції.

— Чому рівноправне? — запитала я.

— Тому що без тебе вийшла б інша книжка.

— Книжка могла б з'явитися і без моєї допомоги.

— Могла б. Але це була б не та книжка, яку я хочу створити.

Він промовив це спокійно. Без перебільшених компліментів і спроб мені лестити. Саме ця простота ускладнювала можливість відмахнутися від його слів.

Я відклала аркуш.

— Є ще одна річ. Я не хочу, щоб альбом перетворився на рекламу галереї.

— Я не пропоную каталог твоєї діяльності.

— І не хочу, щоб ти використав мої контакти, а потім підписав усе лише власним прізвищем.

— Саме тому я вказав авторство концепції для нас обох.

— Поки що.

— Звичайно. Ми узгодимо подробиці.

Я підійшла до вікна. З кабінету було видно частину виставкової зали й людей, які й далі приходили подивитися експозицію. На протилежній стіні висів плакат, репродукцію якого я щойно розглядала в його макеті. Я пригадала, скільки часу знадобилося, щоб переконати власника цієї роботи дозволити її позичити. Я не збиралася ризикувати довірою колекціонерів заради проєкту, правила якого ще навіть не були визначені.

— Звідки взагалі виникла ідея цього альбому? — запитала я. — Чому саме зараз?

Болеслав деякий час розглядав свої нотатки.

— Мені запропонували підготувати видавничу концепцію. Невелике видавництво шукає проєкт, присвячений польському плакату. Вони не хочуть чергової публікації, побудованої на тих самих іменах і репродукціях. Їх цікавить щось більш особисте, але водночас добре документоване. У мене є три тижні, щоб представити повну пропозицію.

— А потім?

— Якщо її схвалять, переходимо до виробництва. Отримаємо бюджет на репродукції, редагування та підготовку матеріалів.

— Отримаємо?

— Якщо ти погодишся долучитися до проєкту.

Я уважно подивилася на нього.

— Ми раніше не розмовляли, а ти вже включив мене до своєї пропозиції?

— Я не вказував тебе співавторкою без твоєї згоди. Я підготував місце для твоєї частини й зазначив, що проєкт потребує кураторського партнерства.

— Тобто ти ще нічого не пообіцяв від мого імені?

— Ні.

— Добре. Не люблю, коли хтось вирішує за мене.

— Цього ти ніколи не любила.

У його голосі з'явилася нотка колишньої близькості. Я не стала заперечувати. Він пам'ятав мене як жінку, яка могла перервати розмову, щойно хтось намагався взяти

над нею контроль. Можливо, я й досі залишалася такою. Змінилося лише те, що тепер мені вже не потрібно було нікому доводити свою здатність самостійно вести власні справи.

Я повернулася до столу й сіла.

— У мене є власні плани на найближчі місяці. Галерея розвиватиметься, мені потрібно завершити договір, я готую наступну виставку. Я не можу підпорядкувати все твоєму проєкту.

— Я цього й не очікую.

— Мені потрібен графік. Терміни, відповідальність і чіткі правила спілкування з власниками робіт. Я не збираюся телефонувати людям і пояснювати, що дизайнер раптом змінив концепцію.

Болеслав кивнув.

— Розумію.

— Не знаю, чи ти справді розумієш. Мені потрібна людина, яка буде присутня в роботі. Не лише тоді, коли їй раптом захочеться приїхати до Торуні.

Він деякий час мовчав. Потім закрив теку, але не відсунув її від себе.

— Я не хочу обіцяти тобі того, чого не зможу виконати.

— Розумний підхід.

— Я працюю в кількох місцях. Маю клієнтів у різних містах, терміни, які іноді змінюються. Я не завжди буду тут.

— Можна працювати дистанційно.

— Можна. Але я не хочу вдавати, ніби матиму постійний графік у твоїй галереї.

Я зрозуміла, що ми торкнулися чогось важливішого за організацію роботи. Він не сказав, що не хоче співпрацювати. Так само не намагався переконати мене, що все якось вдасться владнати. Він говорив про власне життя так, ніби його постійна рухливість була фактом, який не підлягав обговоренню.

— Мені не потрібно, щоб ти сидів тут щодня, — відповіла я. — Мені потрібно знати, коли я можу на тебе розраховувати.

— Це я можу узгодити.

— І дотримуватися термінів.

— Так.

— Навіть якщо будеш в іншому місті?

— Особливо тоді.

Я подивилася на нього з легким недовір'ям.

— Ти завжди був майстром обіцянок.

— А ти завжди вміла перевіряти, чи вони чогось варті.

— Цю звичку я точно збережу.

Цього разу він усміхнувся ширше.

Наступну частину зустрічі ми присвятили конкретним питанням. Домовилися, що жодні матеріали не використовуватимуться без письмових дозволів, а кожну роботу перевірятимуть щодо її походження та стану збереження. Я запропонувала, щоб альбом не був хронологічним оглядом творчості, а розповідав про те, як плакати потрапляли до людей і чому деякі з них збереглися в приватних колекціях. Болеслав одразу підхопив цю ідею й занотував її на полях макета.

Я помітила, що він не перебивав мене, коли я говорила. Не намагався виправляти мої формулювання або вставляти власні ідеї посеред моєї розповіді. Він слухав, а потім відповідав по суті. Коли я зауважила, що одну з репродукцій обрізано надто сильно, він одразу запитав, чи можна отримати повний оригінал.

Це була одна з тих рис, які я колись у ньому цінувала. Він умів сприймати чужу думку не як напад на власну компетентність, а як можливість зробити щось краще.

О шістнадцятій п'ять я відсунула документи.

— На сьогодні досить.

— У нас ще залишилося п'ять хвилин.

— Саме тому я й кажу, що досить. Не збираюся використовувати кожну хвилину лише тому, що зарезервувала її.

Він підвівся й почав збирати аркуші. Проте затримався біля одного з розворотів.

— Я хотів би, щоб ти залишила його собі.

— Навіщо?

— Щоб могла спокійно оцінити проєкт. Не обов'язково відповідати сьогодні.

— Я знаю.

Він простягнув мені аркуші. Наші пальці навіть не торкнулися. І все ж на коротку мить я усвідомила, як мало потрібно, щоб звичайна робоча розмова почала нагадувати щось значно менш безпечне.

— Завтра напишу тобі пропозицію графіка, — сказав він.

— А я надішлю тобі список умов щодо матеріалів і прав на відтворення.

— Добре.

Я провела його до дверей кабінету. У головній залі Марта саме розмовляла з двома відвідувачами. Болеслав ще раз зупинився біля одного з плакатів.

— Цей чудовий, — сказав він.

— Знаю. Саме тому він висить на центральному місці.

— Ти й досі не дозволяєш нікому переконати себе змінити рішення.

— Якщо в нього є вагомий аргумент, дозволяю.

— А якщо лише гарна усмішка?

— Тоді йому доведеться докласти більше зусиль.

Він тихо засміявся.

— Постараюся знайти аргументи.

Коли він вийшов, я на мить залишилася біля дверей, дивлячись на вулицю. Я не намагалася його затримати. Для цього не було жодної причини. Ми мали обговорити проєкт, а потім вирішити, чи варто за нього братися.

Я повернулася до кабінету й ще раз переглянула його макет. На одній зі сторінок знайшла невелику рукописну примітку: «Не все, що збереглося, було врятоване випадково».

Я прочитала її двічі.

Не знала, чи він написав це, думаючи про плакати, чи про щось зовсім інше. І не збиралася запитувати.

Натомість я розуміла, що вперше за довгий час хтось запропонував мені проєкт, який не вимагав відмовитися

від власних планів і водночас був настільки цікавим, що я справді хотіла над ним замислитися.

Залишалося з'ясувати, чи вміє Болеслав працювати з людиною, яка не збирається підлаштовувати все своє життя під його календар.

Розділ 2 - Між проєктом і довірою

Наступного ранку я прийшла до галереї раніше, ніж зазвичай. Хотіла підготувати для Болеслава матеріали ще до появи першого відвідувача й перевірити, чи його пропозиція й досі здається мені такою ж цікавою при денному світлі. Увечері я ще раз перечитала макет, позначила кілька фрагментів і склала список запитань. Не знайшла жодної причини відхиляти проєкт, але це ще не означало, що я погодилася на співпрацю.

На столі в службовому приміщенні я розклала три плакати, які могли б стати відправною точкою для альбому. Кожен із них представляв інший спосіб мислення про зображення та текст. Один походив із колекції галереї, другий був переданий мені на зберігання приватним власником, а третій уже багато років перебував в архіві родини, пов'язаної дружніми стосунками з одним із торунських театрів. Документи були не на всі роботи. Саме тому я не хотіла, щоб хтось фотографував їх без попереднього вивчення історії.

Болеслав мав прийти о десятій. О дев'ятій п'ятдесят сім я отримала повідомлення.

«Я біля галереї. Не хочу заходити, поки ти не закінчиш підготовку. Дай знати, коли можна».

Я прочитала його з легким здивуванням. Більшість людей, які приходили до мене у робочих справах, сприймали домовлену годину як право негайно зайти всередину. Болеслав, очевидно, не збирався так робити.

Я відповіла: «Можеш заходити. Я в службовому приміщенні».